

Số: /BC-BNV

Hà Nội, ngày tháng năm 2025

BÁO CÁO

Đánh giá tác động của chính sách đối với dự thảo Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo hiểm xã hội về chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại, tố cáo về bảo hiểm xã hội và quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội

Thực hiện Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (được sửa đổi, bổ sung năm 2020) và Nghị định số 34/2016/NĐ-CP ngày 14/5/2016 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 59/2024/NĐ-CP ngày 25/5/2024 của Chính phủ), Bộ Nội vụ trình Chính phủ Báo cáo đánh giá tác động của chính sách đối với dự thảo Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo hiểm xã hội về chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại, tố cáo về bảo hiểm xã hội và quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội như sau:

I. XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ**1. Bối cảnh xây dựng chính sách**

- Ngày 29/6/2024, Quốc hội ban hành Luật Bảo hiểm xã hội số 41/2024/QH15 trong đó, một số nội dung Quốc hội giao Chính phủ quy định cụ thể nhằm phù hợp với yêu cầu thực tiễn trong công tác Bảo hiểm xã hội, gồm nội dung: đơn đốc thực hiện trách nhiệm đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; biện pháp xử lý hành vi chậm đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; biện pháp xử lý hành vi trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại và giải quyết khiếu nại đối với quyết định, hành vi về bảo hiểm xã hội và tố cáo, giải quyết tố cáo về bảo hiểm xã hội.

- Về chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp: đây là nội dung mới do các quy định trước đây về bảo hiểm xã hội chưa quy định rõ khái niệm như thế nào là chậm đóng, trốn đóng.

- Về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội: ngày 17/01/2022, Chính phủ ban hành Nghị định số 12/2022/NĐ-CP thay thế Nghị định số 28/2020/NĐ-CP ngày 01/3/2020, trong đó quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội nhằm khắc phục kịp thời những khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực hiện, đảm bảo tính thống nhất và tính hiệu lực của một số văn bản quy phạm pháp luật mới được ban hành hoặc mới được sửa đổi, bổ sung (các văn bản gồm: Luật Việc làm 2013, Luật Bảo hiểm xã hội năm 2014, Luật An toàn, vệ sinh lao động năm 2015, Bộ luật hình sự năm 2015 đã được sửa đổi, bổ sung năm 2017, các Nghị định hướng dẫn thi hành một số điều của Bộ luật Lao động năm 2019).

Nghị định số 12/2022/NĐ-CP cùng với pháp luật về xử lý vi phạm hành chính đã tạo hành lang pháp lý hữu hiệu cho công tác xử lý, xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội, góp phần nâng cao ý thức chấp hành, tính tuân thủ pháp luật, bảo đảm quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội. Tuy nhiên, đến nay, việc áp dụng trên thực tế, đã xuất hiện các yêu cầu, đòi hỏi các quy định xử phạt về bảo hiểm xã hội cần phải được tiếp tục hoàn thiện, cụ thể như sau:

+ **Thứ nhất:** Yêu cầu từ việc đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật sau khi Luật Bảo hiểm xã hội số 41/2024/QH15 được ban hành.

+ **Thứ hai:** Yêu cầu khắc phục những khó khăn, vướng mắc từ thực tiễn áp dụng Nghị định số 12/2022/NĐ-CP phát sinh một số vướng mắc, bất cập trong công tác xử lý vi phạm hành chính về lĩnh vực bảo hiểm xã hội, như tại khoản 5 Điều 39 Nghị định số 12/2022/NĐ-CP quy định phạt tiền từ 12% đến 15% tổng số tiền phải đóng BHXH bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp tại thời điểm lập biên bản vi phạm hành chính nhưng tối đa không quá 75 triệu đồng đối với người sử dụng lao động...”. Tuy nhiên, chưa có quy định về việc xác định mức tiền phạt trong trường hợp đối tượng vi phạm đã khắc phục hết số tiền chậm đóng trước thời điểm lập biên bản vi phạm hành chính.

- Ngày 27/7/2024, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 717/QĐ-TTg về ban hành danh mục và phân công cơ quan chủ trì soạn thảo văn bản quy định chi tiết thi hành các luật, nghị quyết được Quốc hội khóa XV thông qua tại Kỳ họp thứ 7. Trong đó, giao Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội (nay là Bộ Nội vụ) chủ trì xây dựng Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo hiểm xã hội về chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại, tố cáo về bảo hiểm xã hội và quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội nhằm tạo cơ sở pháp lý cho việc thực thi chính sách, chế độ bảo hiểm xã hội, đáp ứng nguyện vọng của đông đảo người lao động, bảo đảm an sinh xã hội và hội nhập quốc tế.

Xuất phát từ những căn cứ và yêu cầu trên, việc xây dựng Nghị định là hết sức cần thiết nhằm quy định chi tiết, đảm bảo sự đồng bộ, thống nhất của hệ thống pháp luật, khắc phục những vướng mắc, bất cập trong thời gian qua, tạo hành lang pháp lý đầy đủ, góp phần nâng cao ý thức tuân thủ pháp luật trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội.

2. Mục tiêu xây dựng chính sách

- Tuân thủ, cụ thể hóa quy định của Luật Bảo hiểm xã hội số 41/2024/QH15 về nội dung chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại, tố cáo về bảo hiểm xã hội và quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội.

- Đảm bảo xây dựng văn bản quy phạm pháp luật đảm bảo tính hợp hiến, tính hợp pháp, tính thống nhất, đồng bộ với các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan.

- Về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội: khắc phục những vướng mắc, bất cập trong Nghị định số 12/2022/NĐ-CP; kế thừa những quy định xử phạt vi phạm hành chính về bảo hiểm xã hội trong Nghị định số 12/2022/NĐ-CP vẫn còn phù hợp và phát huy hiệu quả trong thực tiễn.

- Đảm bảo tính tương thích, tuân thủ quy định các điều ước quốc tế trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội mà Việt Nam là thành viên.

II. ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA CHÍNH SÁCH

Dự thảo Nghị định tập trung cụ thể hóa các quy định được giao trong Luật Bảo hiểm xã hội năm 2024; kế thừa những quy định vẫn còn phù hợp về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội. Cụ thể hóa các quy định về:

- Chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp.
- Khiếu nại và giải quyết khiếu nại về bảo hiểm xã hội.
- Tố cáo và giải quyết tố cáo về bảo hiểm xã hội.
- Xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội.

1. Xác định vấn đề bất cập

- Thực hiện quy định pháp luật, các cơ quan liên quan đã có nhiều cố gắng, thực hiện nhiều giải pháp nhằm hạn chế tình trạng chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp. Tuy nhiên, thực trạng tình trạng chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp vẫn còn diễn ra ở nhiều doanh nghiệp, diễn ra trong thời gian dài dẫn đến tình trạng cơ quan bảo hiểm xã hội khó có khả năng thu hồi, ảnh hưởng tới việc giải quyết chế độ bảo hiểm xã hội của người lao động, do vậy, các nội dung cần quy định chi tiết:

+ Về trách nhiệm phát hiện và đôn đốc thực hiện trách nhiệm đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp của cơ quan bảo hiểm xã hội.

+ Về các trường hợp bị coi là chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp.

+ Về biện pháp xử lý hành vi chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp.

- Chưa có hướng dẫn chi tiết việc khiếu nại và giải quyết khiếu nại đối với quyết định, hành vi về bảo hiểm xã hội; tố cáo, giải quyết tố cáo về bảo hiểm xã hội nhằm đảm bảo tính hợp pháp, tính thống nhất, đồng bộ với các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan; đảm bảo trách nhiệm của cơ quan quản lý.

- Về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội: khắc phục những vướng mắc, bất cập trong Nghị định số 12/2022/NĐ-CP ngày 17/01/2022 nhằm phát huy hiệu quả trên thực tiễn, phù hợp với quy định pháp luật.

2. Mục tiêu giải quyết vấn đề

- Tăng cường trách nhiệm, phát hiện và đôn đốc thực hiện trách nhiệm đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp của cơ quan bảo hiểm xã hội; tăng tính tuân thủ pháp luật về bảo hiểm xã hội, ngăn chặn kịp thời tình trạng chậm

đóng, trốn đóng; củng cố niềm tin, tăng mức độ hài lòng của người tham gia vào hệ thống Bảo hiểm xã hội.

- Quy định các biện pháp nhằm ngăn chặn kịp thời tình trạng gian lận, trục lợi, trốn đóng, chậm đóng bảo hiểm xã hội, đặc biệt là tình trạng chậm đóng thời gian dài dẫn đến không có khả năng thu, nộp; biện pháp bảo vệ quyền, lợi ích khi tham gia bảo hiểm xã hội đối với người lao động.

- Hoàn thiện các chế tài xử lý vi phạm pháp luật về bảo hiểm xã hội, nhất là đối với các hành vi chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp; trách nhiệm của cơ quan quản lý về bảo hiểm xã hội.

3. Giải pháp giải quyết vấn đề

Cụ thể hóa các quy định được giao trong Luật Bảo hiểm xã hội năm 2024; kế thừa những quy định vẫn còn phù hợp đảm bảo tính hợp hiến, tính hợp pháp, tính thống nhất, đồng bộ với các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan nhằm phục vụ tốt công tác thực hiện chính sách về bảo hiểm xã hội

4. Đánh giá tác động của giải pháp

- Tác động đến hệ thống pháp luật: không phát sinh.

- Tác động kinh tế: đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội đạt tỷ lệ cao giúp gia tăng thu quỹ bảo hiểm xã hội; phần kết dư quỹ bảo hiểm xã hội được đầu tư tăng trưởng sẽ giúp cân đối quỹ bảo hiểm xã hội trong dài hạn, đảm bảo an sinh xã hội tốt hơn.

- Tác động xã hội: làm gia tăng tính tuân thủ trong việc thực hiện chính sách về bảo hiểm xã hội, đảm bảo quyền lợi tốt hơn cho người lao động.

- Tác động về quản lý: phân định rõ trách nhiệm của cơ quan quản lý về bảo hiểm xã hội.

- Tác động về giới: không phát sinh.

- Tác động về thủ tục hành chính: không phát sinh.

III. PHỤ LỤC: không.

Trên đây là Báo cáo đánh giá tác động của chính sách tại dự thảo Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo hiểm xã hội về chậm đóng, trốn đóng bảo hiểm xã hội bắt buộc, bảo hiểm thất nghiệp; khiếu nại, tố cáo về bảo hiểm xã hội và quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội.

Kính trình Chính phủ xem xét, cho ý kiến chỉ đạo./.

Nơi nhận:

- Thủ tướng Chính phủ;
- Văn phòng Chính phủ;
- Bộ trưởng (để b/c);
- Bộ Tư pháp;
- Lưu VT, Thanh tra.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

Nguyễn Bá Hoan

